

ONDER ECONOMEN:

GERT PEERSMAN (UGENT) EN JEAN HINDRIKS (UCL)

'WE WILLEN TOCH ONZE WELVAARTSSTAAT REDDEN, NIET?'

'De plannen die de partijen ons nu voorschotelen, lijken op een bierkaartje te zijn uitgewerkt', zegt Gert Peersman (links). © René Breny/Le Soir

Het worden krappe budgettaire tijden. En daarom stoort het economen Gert Peersman en Jean Hindriks dat alle partijen dure verkiezingsbeloftes maken. Net voor het nationale kopstukendebat van *De Standaard* en *Le Soir*, vanavond in Brussel, pleiten ze voor meer politieke moed. 'Onze politici zijn bang. Eerlijk, dat verontrust me.'

**JAN-FREDERIK ABBELOOS
DOMINIQUE BERNS**

BRUSSEL | Dat het straks over de economie moet gaan. Daar zijn alle grote politieke partijen het over eens. Allemaal willen ze de lasten op arbeid verlagen om zo tienduizenden banen te creëren. Maar tegelijk moeten de overheidsfinanciën op orde gebracht worden en de sociale zekerheid gefinancierd. Beide zaken tegelijk realiseren wordt een titanenwerk, zo oordelen Gert Peersman (UGent) en Jean Hindriks (UCL), twee professoren economie die elk aan hun zijde van de taalgrens met een been in de universitaire wereld staan en met het andere in het maatschappelijke debat. *De Standaard* en *Le Soir* nodigden hen uit voor een dubbelinterview.

Wat vinden jullie van de sociaal-economische plannen die de partijen in noord en zuid al hebben voorgesteld?

Peersman: 'Wat ik vooral problematisch vind aan de beloofde job-

creatie is dat politici alleen kijken naar de voordelen van de lastenverlaging, terwijl daartegenover wel een gigantische besparing in de overheidssector staat. Om het begrotingstekort weg te werken, moeten we 10 miljard euro meer besparen op de uitgaven dan dat we belastingen kunnen verlagen. Gaan we al niet heel blij mogen zijn als dat netto geen banenverlies oplevert? De plannen die we nu hebben, zijn ongelooflijk opgeblazen.'

Hebt u ook die indruk in Wallonië, professor Hindriks?

Hindriks: 'De terugverdieneffecten worden niet serieus becijferd. Neem het programma van de MR. Dat voorziet in een loonlastenverlaging van 15 miljard euro, maar die zou wel 10 miljard euro opleveren aan belastinginkomsten uit extra economische activiteit. Netto zou het programma dus 5 miljard euro kosten. (steekt handen in de lucht). Waarom er niet meteen van uitgaan dat de terugver-

dieneffecten 15 miljard zullen bedragen? Zolang er geen wetenschappelijke instelling is die de plannen narekent, kan men beloven wat men wil.'

Peersman: 'De politici rekenen ook alleen maar op begrotingsmeevallers. In de plannen schrijven ze nu al 1 miljard euro aan eenmalige extra inkomsten in, jaarlijks dan nog. Vreemd. En wat met mogelijke begrotingstegenvallers? Wat als we Dexia opnieuw kapitaal moeten toestoppen? Wat als we een stuk investeringsschulden van de NMBS moeten overnemen? Daar spreken ze niet over, waardoor ik u nu al kan zeggen dat de plannen niet zullen blijken te kloppen.'

Ook de begrotingsafspraken met Europa lijken al vergeten.

Peersman: 'Uitgerekend de partijen die het besparingspad hebben afgesproken met Europa, laten het in hun plannen los. In het begin van de regeerperiode, wanneer de economie nog aantrekt,

kun je dat verantwoorden. Maar geen enkele partij denkt eraan om in 2019 het overschot te realiseren dat is afgesproken met Europa. De partijen simuleren wel dat de groei tegen dan aanzwengelt tot 2 procent, maar toch hebben ze zelfs in goede tijden de ambitie niet om begrotingsoverschotten te boeken. Ik vraag mij af wat de Europese Commissie daarvan vindt.'

Hindriks: 'Wat had je verwacht? Kijk naar de geschiedenis. Voor de financiële crisis van 2008 hadden we mooie jaren van economische groei. Die gingen we gebruiken om de kosten van de vergrijzing mee te prefunderen. Dat is niet gebeurd, wat een ongelooflijke blunder was.'

VERHOOG DE BTW

De partijen hebben hun huiswerk dus niet gemaakt?

Peersman: 'Ik schrik ervan dat ze nooit geïnvesteerd hebben in een rigoureuze macro-economisch model om hun beleidsvoorstellen te berekenen. Wat we nu voorgeschoteld krijgen, lijkt op een bierkaartje te zijn uitgewerkt.'

'Als we tegen 2019 ons begrotingstekort willen wegwerken en een overschot willen realiseren zoals Europa vraagt, dan moet je al zoveel besparen dat je eigenlijk tijdens de hele volgende regeerperiode geen tijd en ruimte zal hebben om een lastenverlaging te doen. Tenzij je de economie wil kapotmaken door te veel te besparen in een keer. Of tenzij je een doorgevoerde tax-shift organiseert waarbij je de lastenverlaging op arbeid

BIO

GERT PEERSMAN

- Hoogleraar economie aan de UGent.
- Expert monetair beleid, adviseert de Belgische Nationale Bank en de ECB. Werkte twee jaar voor de Bank of England.
- Schreef samen met Koen Schoors het veelgelezen boek *De Perfecte Storm*, dat onder meer waarschuwt voor de 'vergrijzingscrisis'.
- Schrijft voor *De Standaard* de tweewekelijkse column 'Van Kapitaal Belang'.

BIO

JEAN HINDRIKS

- Hoogleraar economie aan de UCL.
- Expert publieke financiën. Lid van het panel van fiscale experts van het Internationaal Muntfonds.
- Binnen het Instituut voor de Nationale Rekeningen zit Hindriks in het wetenschappelijk comité voor de prijsobservatie.
- Als senior fellow bij de denktank Itinera is Hindriks een veel gevraagd opiniemaker in Frans-talig België.

compenseert met inkomens elders.'

Laten we het hebben over zo'n belastingverschuiving. Professor Peersman, u pleit al langer voor een verhoging van de btw. Een asociale maatregel, klinkt het bij PS en SP.A.

Peersman: 'Meer zelfs, de regering heeft op voorzet van de SP.A de btw op elektriciteit verlaagd. Wat is het effect? Een gemiddeld gezin dat leeft van een inkomen uit arbeid of van een uitkering, krijgt zo een korting van 100 euro op de elektriciteitsfactuur. Maar via de index krijgen ze 108 euro minder inkomen omdat elektriciteit in de gezondheidsindex meer weegt dan in ons consumptiepakket. Zij verliezen dus koopkracht!

Wie wint er ondertussen? Mensen die hun inkomen uit vermogen halen. Renteniërs krijgen nu ook goedkopere elektriciteit zonder enig inkomensverlies.'

Wat stelt u voor?

Peersman: 'Een alternatief is om de btw te verhogen én de index te laten spelen. Voor loontrekken is dat een nuloperatie. Een hogere btw vertaalt zich in een hoger loon. Maar wie zijn inkomen uit vermogen haalt, die ziet zijn hogere uitgaven niet gecompenseerd op het loonstrookje.'

'Zo betaal je de uiteindelijk verlaging van de lasten op arbeid via een subtiele vermogensbelasting zonder dat je kapitaalvlucht krijgt of een vermogenskadaster moet aanleggen. De opbrengsten kun-

nen dienen om de lasten gericht te verlagen voor de laagste inkomens of voor wie het zwakst staat op de arbeidsmarkt. Ik zie niet in hoe een btw-verhoging op dat moment nog sociaal is.'

Akkoord, professor Hindriks?

Hindriks: 'Volledig. Trouwens, ook de meer dan 300.000 gedetacheerde arbeiders uit Oost-Europa die hier wel aan de slag zijn maar geen sociale zekerheid betalen, gaan die hogere btw betalen. Hetzelfde voor de pakweg 30.000 internationale ambtenaren van de EU en de Navo.'

Het spaargeld blijft wel buiten schot.

Peersman: 'Eigenlijk niet. Spaargeld is niets meer dan uitgestelde consumptie. Vraag of laat betaal je altijd die btw.'

'Tegelijk vind ik dat we wel degelijk moeten durven nadenken over een belastingverschuiving richting vermogen, meer bepaald vermogenswinsten. Aandelenwinsten bijvoorbeeld worden bij ons niet belast. En vastgoed extra belasten heeft net zoals een verhoging van de btw weinig negatief effect op de groei.'

(windt zich op). Maar wij hebben het omgekeerde, een woonbonus. Wat is het resultaat daarvan? De huizenprijzen stijgen, tot groot plezier van de vastgoedmakelaars en de huiseigenaars. Je sponsort dus de bezitters van kapitaal.'

Afschaffen dus, de woonbonus?

Peersman: 'Op termijn ja. Stapsgevijs wel. We willen geen instorting van de vastgoedmarkt zoals bijvoorbeeld in Nederland. Maar je kunt de woonbonus elk jaar met

'De regering heeft, op voorzet van de SP.A, de btw op elektriciteit verlaagd. Wat is het effect? De meeste mensen verliezen koopkracht'

GERT PEERSMAN

'Het is billijk om vermogens hoger te belasten. Laat ons beginnen met het vastgoedkadaster te updaten. Dat is niet meer gebeurd sinds 1975'

JEAN HINDRIKS

ONDER ECONOMEN: GERT PEERSMAN (UGENT) EN JEAN HINDRIKS (UCL)

Gert Peersman (links): 'Wat is het resultaat van de woonbonus? De huizenprijzen stijgen, tot plezier van de makelaars en de huiseigenaars. Je sponsort de bezitters van kapitaal.' © René Breny/Le soir

>>> Vervolg van blz. 13

vijf procent verminderen, zodat de markt langzaam stabiliseert en we uiteindelijk goedkoper kunnen wonen.'

Hindriks: 'Ik ben niet meteen gewonnen voor het idee. Je gaat er toch moeten voor zorgen dat jongeren nog een huis kunnen kopen. Vandaag moeten ze al flink wat geld kunnen voorschieten om nog een lening te krijgen bij de bank.'

Peersman: 'Het effect van de woonbonus op de prijzen loopt op tot 10 procent. Haal die prijsstijging uit de markt en je compenseert voor het verlies van de woonbonus. En je maakt geld vrij dat zinvoller aangewend kan worden. Opnieuw, om de lasten op arbeid te verlichten, tot nader order de meest sociale belasting die er is.'

Maar we moeten dus de vermogens aanspreken, professor Hindriks.

Hindriks: 'Het is niet meer dan billijk om de vermogens inderdaad hoger te belasten. Maar we mogen ook niet vervallen in populisme. We hebben zelfs geen vermogenskadaster om een vermogensbelasting te kunnen heffen. (fjntjes) Ik ben niet zeker of de politieke wil er is om zo'n kadaster uit te werken. Laat ons misschien beginnen met het vastgoedkadaster te updaten. Dat is niet meer gebeurd sinds 1975.'

HERVORM DE INDEX, HERZIE DE LOONNORM

De index kwam al ter sprake. Volgens critici heeft net die de loonkosten doen exploderen.

Peersman: 'De vraag is niet of je de lonen aanpast aan de levensduur, maar of je dat op de juiste manier doet. Wij laten op het verkeerde moment de lonen stijgen, namelijk wanneer de prijzen al stijgen en we concurrentiekracht verliezen. Op dat moment gieten wij wat olie op het vuur door de lonen te verhogen. Heeft ons dat meer koopkracht opgeleverd? Nee, want doordat de lonen te veel gestegen zijn ten opzichte van de productiviteit, zijn ook de prijzen gaan stijgen. Je zit met een loon-prijsspiraal die als enige resultaat heeft dat je concurrentiekracht, banen en koopkracht verliest. Het kan omgekeerd. Je zou de lonen

moeten laten stijgen wanneer de inflatie zeer laag is, maar dat wordt gehinderd door de index.'

Hebben we geen loonnorm om de concurrentiepositie te vrijwaren?

Hindriks: 'De loonnorm heeft een constructiefout: ze is dezelfde voor alle sectoren. En dat terwijl de situatie verschilt van sector tot sector. Het grootste probleem zit hem natuurlijk in de maakindustrie, waar we de meeste jobs verloren hebben. We zouden beter verschillende sectorale loonnormen hanteren, afhankelijk van de concurrentiepositie.'

Nogal wat politici willen vooral concurrentiële dan Duitsland worden.

Peersman: 'In 1996 was het zinvol om alleen te kijken naar onze loonvorming ten opzichte van Duitsland, Nederland en Frankrijk omdat we een muntkoppeling hadden met die landen. Vandaag heb je concurrentie over heel Europa. De dreiging is niet zozeer Duitsland. Daar is iedereen al aan het werk, de lonen gaan daar stijgen de komende jaren. Nee, we moeten kijken naar landen zoals Spanje. Kijk naar Ford Genk. Waar heeft Ford een nieuwe site geopend? In Spanje, niet in Duitsland.'

Concreet, wat moet er gebeuren?

Peersman: 'Mijn voorstel is om de lonen te indexeren volgens de inflatiedoelstelling van de Europese Centrale Bank. Die heeft als doelstelling om de inflatie gemiddeld op twee procent te krijgen voor heel Europa. En ze realiseert dat ook. De inflatie in de eurozone is gemiddeld 1,97 procent geweest sinds de invoering van de eenheidsmunt. Dus als je de lonen elk jaar 2 procent laat stijgen, dan volg je dat pad. Het ene jaar zal het wat minder zijn dan de reële inflatie, het andere jaar wat meer, maar je timing zit niet meer fout waardoor je niet riskeert plots veel concurrentiekracht te verliezen.'

Hindriks: 'Boven de 2 procent zouden we een indexatie "in centen in plaats van procenten" kunnen doorvoeren. Op die manier bescherm je de lagere pensioenen,

uitkeringen en lonen, terwijl het systeem nu vooral de hoge lonen bevoordeelt. Dat moeten we durven herzien. Net zoals we, zoals de SP.A voorstelt, moeten durven nadenken over een prijscontrole naast de loonnorm. Ook op die manier zou je vermijden dat de hogere btw die we al bespreken meteen doorgerekend wordt naar de consument.'

'We moeten durven nadenken over een prijscontrole naast de loonnorm. Zo vermijd je dat de hogere btw meteen doorgerekend wordt naar de consument'

JEAN HINDRIKS

U kijkt bedenkelijk, professor Peersman.

Peersman: 'Ik ben geen voorstander. Lonen kun je controleren omdat er op grote schaal over wordt onderhandeld door de sociale partners. Maar elk bedrijf bepaalt zijn prijzen. En dan speelt de competitie, welke kwaliteit je biedt, enzovoort. Het lijkt me efficiënter om de inputkosten te beïnvloeden – energiekosten en loonkosten bijvoorbeeld – dan de finale prijzen te plafonneren.'

'Maar als prijzen kunstmatig te hoog worden gehouden, bijvoorbeeld door gebrek aan concurrentie of door prijsafspraken, dan moet je als overheid effectief ingrijpen. Zoals de vorige regering gedaan heeft op de energiemarkt. Maar prijscontrole als dusdanig lijkt me toch nog een andere zaak.'

Een vriendelijke manier om te zeggen dat prijscontrole onmogelijk is.

Hindriks: 'Ik volhard. Als we de lonen willen controleren – en ik ben daar voorstander van – dan moeten we ook de prijzen controleren. Uit een vergelijking van 14.000 identieke producten in België en de drie buurlanden blijkt dat 80 procent van de producten duurder is bij ons. Dat toont aan dat er te weinig concurrentie is. Het is niet normaal dat Carrefour zich bij ons hogere marges kan veroorloven dan in Frankrijk, dat de prijs van melk of koffie in een winkel in Doornik 20 procent hoger ligt dan die in de Carrefour van Rijsel.'

JEZUS VAN NAZARETH

Tot slot zijn er de vergrijzingskosten. Hoe rijm je die met lastenverlaging én een begrotingsanering?

Hindriks: 'Alles hangt af van de politiek-economische keuzes die je maakt. Als die het mogelijk maken dat oudere werknemers langer aan de slag blijven, dan zal dat de groei van de sociale zekerheidsuitgaven sterk drukken. Onthoud dat de pensioenen 40 procent van die kosten uitmaken.'

Peersman: 'Inderdaad. Je moet je niet kapot besparen of belastingen om de vergrijzing te kunnen betalen, je moet de vergrijzing aanpakken zodat je begroting er beter van wordt. Hoe gaan we dat doen? Laten we het daar over hebben. Het kan niet louter zijn dat je mensen verplicht tot langer werken of alleen denkt aan de financiële prikkels. Je moet je job ook nog kunnen en graag willen doen. Daar wordt geen debat over gevoerd, ook niet onder de sociale partners.'

Lanceren jullie dan een voorstel.

Hindriks: 'We moeten meer investeren in de opleiding van oudere werknemers. Vandaag heerst het vooroordeel dat je na je 45ste niet meer rendabel bent, en vanaf hun vijftigste beginnen werknemers zelf een exit te zoeken uit de arbeidsmarkt.' 'We zouden ons kunnen laten inspireren door de 'knowledge lift',

een systeem dat Zweden heeft ingevoerd tijdens de recessie die het land teisterde na de bankencrisis in het begin van de jaren negentig. Om de jongeren toch aan een baan te helpen, konden oudere werknemers zich gedurende enkele jaren gaan bijscholen en ondertussen laten vervangen, met de garantie dat ze na de studies konden terugkeren. De jongeren doen ondertussen ervaring op. Dergelijke creatieve ideeën mis ik bij de partijen.'

Misschien omdat iedereen te veel met de rekenmachine in de hand denkt. Volgens Pieter De Crem kon het plan van Jezus van Nazareth niet becijferd worden, maar was het daarom nog geen slecht plan.

Hindriks: 'We moeten ons inderdaad niet al te veel blindstaren op het becijferen van alle maatregelen. We willen mensen langer aan het werk houden en hebben het alleen over hoe ze minder gemakkelijk brugpensioen of ziekteverlof kunnen opnemen. In plaats van op die manier deuren toe te slaan, moeten we er openen, zoals in Zweden is gebeurd. We moeten uit onze routine durven breken. Maar als ik de partijvoorstellen zie, dan ontbreekt het onze politici wel aan durf, aan verbeelding. Omdat ze bang zijn, net als de burgers. Eerlijk, dat verontrust me.'

Peersman: 'Als niet-gelovige kan ik dat plan van Jezus moeilijk goed vinden. (lacht) En als het over sociaal-economische thema's gaat, dan vind ik dat je voorstellen wel degelijk becijferd moeten zijn. Anders ga je achteraf de kiezer bedriegen. Maar het mag natuurlijk niet alleen over cijfers gaan. Er is veel te winnen door wat creatiever te denken. Men vervalt nog sterk in klassieke ideologische linkse versus rechtse standpunten. Terwijl we allemaal onze welvaartsstaat willen redden, niet?'

Vanavond om 19.30 uur debatteren de Vlaamse en Franstalige partijvoorzitters in het Théâtre National in Brussel over de sociaal-economische toestand van ons land. De zaal is volgeboekt, maar het debat is live te volgen op www.standaard.be/nationaaldebat

MET FRED BROUWERS NAAR TURIJN & MILAAN

Exclusief voor de lezers van De Standaard
i.s.m. Davidsfonds Cultuurreizen

UNIEKE
LEZERSREIS

U verwacht meer van een reis dan platgetreden paden? U bent op zoek naar culturele hoogtepunten, unieke ontdekkingen en exclusieve belevenissen? U wilt topkwaliteit die toch betaalbaar is? Ontdek Turijn en Milaan met Fred Brouwers. Gegarandeerd een onvergetelijke reis.

RIVALEN IN KUNST, CULTUUR EN MUZIEK

- 5-daagse reis: inclusief vluchten en overnachtingen met ontbijt in kwaliteitsvolle hotels
- Uw reis is geregeld tot in de kleinste details
- Kleine groep van max. 35 deelnemers
- Cultureel hoogstaand programma met o.a. een voorstelling in de prestigieuze Scala van Milaan en een bezoek aan Da Vinci's Laatste Avondmaal
- 2 afreisdata: vertrek op 24 september 2014 en 20 oktober 2014
- € 1.995 (p.p. op basis van een 2-persoonskamer)

Wees snel, er zijn maar 70 plaatsen (2 groepen van 35)

Kijk voor een uitgebreid programma en voor boekingen
op www.standaardshop.be
of bel naar 016/24.38.38 (ma tot vrij van 9u tot 17u)

Reisbegeleiding en deskundige toelichting door Fred Brouwers

DAVIDSFONDS
CULTUURREIZEN

V.U. Jan Van Steen, Omnia Travel, Mgr. Laduzeplein 15, 3000 Leuven. Vergunning 1121. Deze reizen kunnen enkel doorgaan bij minimum 30 deelnemers per afreis.

dS De
Standaard
VERWACHT
HET ONVERWACHT